

สารบัญ

คำนิยาม	หน้า
คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 1	
สารบัญ	
บทนำ	
บรรณานุกรมท้ายบทนำ	

ภาคทฤษฎี

บทที่ 1 วัฒนธรรมประชาธิปไตยภายใต้บริบทสังคมไทย	1
1. สาระสำคัญของวัฒนธรรมประชาธิปไตย	1
2. บุคลิกภาพและวัฒนธรรมของสังคมไทย	5
2.1 บริบทแวดล้อม (context)	7
2.2 ระยะห่างหรือช่องว่าง (space)	7
2.3 ลำดับชั้น (hierarchy)	8
2.4 เวลา (time)	8
2.5 ระเบียบ (order)	9
2.6 อำนาจ (power)	10
2.7 เทศะ (place)	10
2.8 อารมณ์ (emotion)	11
2.9 ภาษา (language)	11
3. บริบททางสังคมของไทย: รากฐานสำคัญของวัฒนธรรม ประชาธิปไตย	12
3.1 บริบทด้านค่านิยม ความเชื่อ	12
3.2 บริบทด้านวัฒนธรรม	15
3.3 บริบทด้านภูมิศาสตร์	17
3.4 บริบทด้านสังคมวิทยาประวัติศาสตร์	19
3.4.1 บิดาธิปไตย (Paternalism)	20

	หน้า
3.4.2 ศักดินานิยม (Feudalism)	22
3.4.3 ระบบอุปถัมภ์ (Patronage system)	24
3.5 บริบทด้านการจัดองค์การ	26
3.6 บริบทด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง	28
4. ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมประชาธิปไตยกับพัฒนาการทางสังคม	29
5. การศึกษาวัฒนธรรมประชาธิปไตยกับพัฒนาการทางสังคมของไทย	30
5.1 ระเบียบวิธีศึกษา	32
5.2 ผลลัพธ์การศึกษา	32
5.2.1 วัฒนธรรมประชาธิปไตยในการรับรู้ของประชาชน	32
5.2.2 พัฒนาการทางสังคมสู่ประชาธิปไตยในการรับรู้ของประชาชน	33
5.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมประชาธิปไตยกับพัฒนาการทางสังคมของไทย	34
5.2.4 ค่านิยมและพฤติกรรมที่สะท้อนวัฒนธรรมประชาธิปไตยของไทย	34
5.2.5 อำนาจที่สะท้อนพัฒนาการทางสังคมของไทย	35
5.2.6 อุปสรรคสำคัญของวัฒนธรรมประชาธิปไตย	36
5.2.7 ตัวชี้วัดวัฒนธรรมประชาธิปไตย	36
6. บทสรุป	37
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 1	38
บทที่ 2 วัฒนธรรมประชาธิปไตย: ทศนะวิชาการ	44
1. ความหมายและลักษณะสำคัญของ “วัฒนธรรม	45

	ประชาธิปไตย”	
2.	คุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมประชาธิปไตย: ประเด็นร่วมสมัย	46
3.	วัฒนธรรมแบบอำนาจนิยมและวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย: ทิศนะต่างชั่ว	48
4.	การศึกษาวัฒนธรรมประชาธิปไตย: วรรณกรรม	52
5.	องค์ประกอบของวัฒนธรรมประชาธิปไตย 3 มิติ	61
5.1	มิติด้านพลเมืองที่เป็นปัจเจกชน: หลักฐานทางวรรณกรรม	61
5.1.1	การมีอิสระและเสรีภาพส่วนบุคคล	61
5.1.2	การได้รับความเคารพและศักดิ์ศรีของปัจเจกชน	62
5.1.3	ความตรงไปตรงมาและความไว้วางใจระหว่างบุคคล	62
5.1.4	การยอมรับความแตกต่างและความสามารถประนีประนอม	63
5.1.5	การไม่ยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจและความไม่ไว้วางใจการใช้อำนาจ	64
5.2	มิติด้านข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ: หลักฐานทางวรรณกรรม	65
5.2.1	การยึดมั่นในบริการสาธารณะ	65
5.2.2	การรายงานความรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากร	66
5.2.3	การยึดมั่นต่อกฎหมาย	66
5.2.4	ความซื่อสัตย์	67
5.2.5	การเคารพต่อคุณค่า ศักดิ์ศรีของบุคคล	68
5.2.6	การเคารพต่อความเป็นพหุนิยมและความเสมอภาค	68
5.2.7	การยึดมั่นสิ่งดีเลิศและอ้างความไว้วางใจสาธารณะ	69

	หน้า
5.3 มิติด้านการพัฒนาคุณค่าประชาธิปไตยในสังคม:	69
หลักฐานทางวรรณกรรม	
5.3.1 การมีส่วนร่วม	69
5.3.2 ความเป็นพหุนิยม	71
5.3.3 สถาบันประชาธิปไตย และสถาบันที่เป็นตัวแทน	71
5.3.4 ความเป็นสากล	72
5.3.5 เสรีภาพและความเสมอภาค	72
5.3.6 การพัฒนาภาคประชาชน	73
5.3.7 ความโปร่งใส	74
5.3.8 การกระจายอำนาจ	74
6. ความหมายของ “วัฒนธรรมประชาธิปไตย” ที่ใช้ในการศึกษา	76
7. บทสรุป	76
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 2	78
บทที่ 3 พัฒนาการสู่ประชาธิปไตย: ทศนะวิชาการ	83
1. สังคมประชาธิปไตยแบบเสรี พลเมืองมีส่วนร่วม: ความคาดหวังของรัฐธรรมนูญใหม่	84
2. พัฒนาการหรือการถอยร่นของประชาธิปไตย: ถอดบทเรียนจากต่างประเทศ	86
3. อำนาจที่พลเมืองได้รับ: นัยยะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยที่ก้าวหน้า	89
4. การศึกษาพัฒนาการทางสังคมสู่ประชาธิปไตย: วรรณกรรม	93
5. องค์ประกอบของพัฒนาการทางสังคมสู่ประชาธิปไตย 3 ขั้นตอน	101
5.1 ขั้นตอนที่ 1 อำนาจที่เพิ่มขึ้นจากการได้รับทรัพยากร: หลักฐานทางวรรณกรรม	101
5.1.1 ความเป็นสมัยใหม่	101
5.1.2 ความเฉลียวฉลาด	102

	หน้า
5.1.3 การฝึกฝนใช้เสรีภาพเพื่อนำไปสู่คุณค่า เสรีนิยม	104
5.1.4 การแสดงออกอย่างเป็นอิสระ	104
5.1.5 การได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน	105
5.2 ขั้นตอนที่ 2 อำนาจที่เพิ่มขึ้นจากการได้รับแรง กระตุ้นที่เฉลียฉนวนลาด: หลักฐานทางวรรณกรรม	106
5.2.1 การมีความรู้	106
5.2.2 ความเต็มใจที่จะฝึกฝนการใช้เสรีภาพ มากยิ่งขึ้น	107
5.2.3 ความสามารถตัดสินใจด้วยตนเองอย่าง เป็นอิสระ	108
5.3 ขั้นตอนที่ 3 อำนาจที่เพิ่มขึ้นจากกฎหมาย: หลักฐานทางวรรณกรรม	109
5.3.1 การให้อำนาจประชาชนตามกฎหมาย	109
5.3.2 การที่ประชาชนรู้จักใช้สิทธิและเสรีภาพ ของตนตามกฎหมาย	109
6. ความหมายของ “พัฒนาการทางสังคมของไทย” ที่ใช้ในการศึกษา	110
7. บทสรุป	111
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 3	113
ภาคปฏิบัติ	
บทที่ 4 วัฒนธรรมประชาธิปไตยของสังคมไทย: หลักฐานเชิงประจักษ์	116
1. วัฒนธรรมประชาธิปไตยของไทย: ระดับการรับรู้ ของประชาชน	116
1.1 วัฒนธรรมประชาธิปไตยในด้านพลเมือง ที่เป็นปัจเจกชน: ระดับสูง	117
1.2 วัฒนธรรมประชาธิปไตยในด้านข้าราชการ การเมืองและข้าราชการประจำ: ระดับปานกลาง	120

	หน้า
1.3 วัฒนธรรมประชาธิปไตยในด้านการพัฒนาคุณค่า ประชาธิปไตยในสังคม: ระดับปานกลาง	124
2. ทักษะเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุที่เป็นอุปสรรคของ วัฒนธรรมประชาธิปไตย	130
2.1 กลุ่มข้าราชการการเมือง	130
2.2 กลุ่มข้าราชการประจำ	131
2.3 กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ	131
2.4 กลุ่มนักวิชาการและอาจารย์	132
2.5 กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ	133
2.6 กลุ่มพนักงานเอกชน	134
2.7 กลุ่มนักสื่อสารมวลชน	134
2.8 กลุ่มผู้ประกอบการค้า	135
2.9 กลุ่มเกษตรกร กสิกร ประมง ผู้เลี้ยงสัตว์	136
2.10 กลุ่มผู้รับจ้าง	136
2.11 กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา	137
2.12 กลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน	137
2.13 กลุ่มอาชีพอื่นๆ	138
3 วัฒนธรรมประชาธิปไตยในการรับรู้ของประชาชน ตามลำดับสูงสุด 5 มิติ	139
4 วัฒนธรรมประชาธิปไตยในการรับรู้ของประชาชน ตามลำดับต่ำสุด 5 มิติ	140
5 วัฒนธรรมประชาธิปไตยจำแนกตามภูมิภาคและอาชีพ	142
6 ค่านิยมและพฤติกรรมที่สะท้อนวัฒนธรรมประชาธิปไตย ปัจจุบันกับวัฒนธรรมที่อยู่ในความคาดหวังของประชาชน	145
7 บทสรุป	147
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 4	149
บทที่ 5 สถานะพัฒนาการทางสังคมของไทย: หลักฐานเชิงประจักษ์	150
1 สถานะของพัฒนาการทางสังคมของรัฐไทย: ระดับ ทัศนคติและการรับรู้ของประชาชน	150

	หน้า
1.1 พัฒนาการทางสังคมในขั้นตอนที่ 1 อำนาจ ที่เพิ่มขึ้นจากการได้รับทรัพยากร: ระดับสูง	151
1.2 พัฒนาการทางสังคมในขั้นตอนที่ 2 อำนาจ ที่เพิ่มขึ้นจากการได้รับแรงกระตุ้นที่เฉลิยวฉลาด: ระดับสูง	155
1.3 พัฒนาการทางสังคมในขั้นตอนที่ 3 อำนาจ ที่เพิ่มขึ้นจากกฎหมาย: ระดับสูง	157
2. ทศนะเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุที่เป็นอุปสรรคของ พัฒนาการทางสังคมของไทย	160
2.1 กลุ่มข้าราชการการเมือง	160
2.2 กลุ่มข้าราชการประจำ	160
2.3 กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ	161
2.4 กลุ่มนักวิชาการและอาจารย์	161
2.5 กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ	162
2.6 กลุ่มพนักงานเอกชน	162
2.7 กลุ่มนักสื่อสารมวลชน	163
2.8 กลุ่มผู้ประกอบการค้า	163
2.9 กลุ่มเกษตรกร กสิกร ประมง ผู้เลี้ยงสัตว์	164
2.10 กลุ่มผู้รับจ้าง	164
2.11 กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา	164
2.12 กลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน	165
2.13 กลุ่มอาชีพอื่นๆ	165
3. พัฒนาการทางสังคมของไทยในทัศนคติและการรับรู้ ของประชาชนตามลำดับสูงสุด 5 มิติ	166
3. พัฒนาการทางสังคมของไทยในทัศนคติและการรับรู้ ของประชาชนตามลำดับต่ำสุด 5 มิติ	168
5. พัฒนาการทางสังคมของไทยจำแนกตามภูมิภาคและอาชีพ	169
6. อำนาจของประชาชนที่สะท้อนพัฒนาการทางสังคม ของไทยปัจจุบันกับพัฒนาการทางสังคมที่อยู่ใน	173

	หน้า
ความคาดหวังของประชาชน	
7. บทสรุป	175
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 5	177
บทที่ 6 วัฒนธรรมประชาธิปไตยกับพัฒนาการทางสังคมของประเทศไทย	178
1. การสังเคราะห์ทฤษฎีและหลักฐานเชิงประจักษ์: วัฒนธรรมประชาธิปไตยกับพัฒนาการทางสังคมของไทย	178
2. ผลสรุป: วัฒนธรรมประชาธิปไตยค่อนข้างเข้มแข็งกับพัฒนาการทางสังคมที่ก้าวหน้า	180
3. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมประชาธิปไตยกับพัฒนาการทางสังคมของไทย	182
4. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือผลกระทบต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตยและพัฒนาการทางสังคมของไทย	185
4.1 ค่านิยมระบบอุปถัมภ์	187
4.2 ช่องว่างของอำนาจ	187
4.3 ผู้ที่ไม่ส่งเสริมคุณค่าประชาธิปไตยอย่างจริงจัง	188
4.4 ระบบราชการที่ขาดประสิทธิภาพ	188
4.5 ข้าราชการขาดอุดมการณ์และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ	189
4.6 ประชาชนขาดความรู้	189
4.7 การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นธรรม	190
4.8 ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการและการเมือง	190
4.9 การระบาดของคอร์รัปชัน	191
4.10 ขาดการพัฒนาต้นทุนมนุษย์และคุณภาพชีวิตที่ดีของพลเมือง	191
5. มาตรการที่เป็นทางออก: วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งกับพัฒนาการทางสังคมที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น	192
6. ตัวชี้วัดวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของไทย	198

	หน้า
7. บทสรุป	198
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 6	200

ภาคบทเรียน

บทที่ 7	ประเด็นอภิปราย	202
1.	วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ราบรื่น: ปัจจัยสำคัญที่สังคมไทยต้องการ	203
2.	ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับเรื่อง “วัฒนธรรมประชาธิปไตย”	204
3.	พัฒนาการทางสังคมของไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตย: เงื่อนไขสำคัญ	213
4.	ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการทางสังคม “ของไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตย”	214
5.	บทสรุป	226
	บรรณานุกรมท้ายบทที่ 7	229
บทส่งท้าย	บทเรียนและการศึกษาวิจัยในอนาคต	234
1.	วัฒนธรรมประชาธิปไตย: เครื่องชี้วัดสู่พัฒนาการที่ก้าวหน้าทางสังคม?	234
2.	บทเรียนและการศึกษาวิจัยในอนาคต	235
	2.1 วัฒนธรรมประชาธิปไตยในมิติอื่น	235
	2.2 พัฒนาการทางสังคมของไทยในมิติอื่น	236
	2.3 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้	236
	2.4 การศึกษาวิจัยในอนาคต	237
3.	การเปลี่ยนแปลงสู่กระบวนทัศน์แบบ “นิเวศวิทยาทางสังคม” ในศตวรรษหน้า	240
4.	วัฒนธรรมพลเมืองแบบแพนเค้ก: บทสนทนาร่วมของสังคมประชาธิปไตย	244
5.	บทสรุป	246
	บรรณานุกรมบทส่งท้าย	248

	หน้า
บรรณานุกรมท้ายเล่ม	249
ภาษาไทย	249
ภาษาอังกฤษ	252
ประวัติผู้เขียน	261

สำหรับเพื่อการศึกษาและการอ้างอิงเท่านั้น
For educational use and reference only